

MARXISMUL ȘI INSURECȚIA

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA

Una din cele mai răuvoitoare și, poate, din cele mai răspândite denaturări ale marxismului de către partidele „socialiste“ dominante este minciuna oportunistă că a pregăti insurecția și în general a o considera o artă ar fi „blanquism“.

Șeful oportunismului, Bernstein, și-a câștigat o tristă faimă aducând marxismului acuzația de blanquism, iar oportuniștii de azi, prin urletele lor pe tema blanquismului, nu înprospătează și nu „îmbogățesc“ în fond cu absolut nimic sărăcăcioasele „idei“ ale lui Bernstein.

Să acuzi pe marxiști de blanquism fiindcă privesc insurecția ca o artă! Poate exista o mai flagrantă denaturare a adevărului atunci când nici un marxist nu neagă că tocmai Marx s-a pronunțat în modul cel mai precis, mai neechivoc și mai categoric în această chestiune, calificând insurecția drept o *artă*, afirmând că insurecția trebuie considerată o artă, că trebuie să *cucerim* primul succes și apoi să mergem din succes în succes, în *ofensivă* neîntreruptă împotriva dușmanului, profitând de dezorientarea lui etc. etc.

Pentru a reuși, insurecția trebuie să se bazeze nu pe un complot, nu pe un partid, ci pe clasa înaintată. Asta în primul rând. Insurecția trebuie să se bazeze pe *avântul revoluționar al poporului*. Asta în al doilea rând. Insurecția trebuie să se bazeze pe un *punct de cotitură* în istoria revoluției în creștere, când activitatea rîndurilor înaintate ale poporului ajunge la maximum, când *șovăielile* în

rîndurile dușmanilor și în rîndurile prietenilor slabi, inconsecvenți și nehotărîți ai revoluției sînt deosebit de mari. Asta în al treilea rînd. Marxismul se deosebește de blanquism prin aceea că abordează problema insurecției ținînd seama de aceste trei condiții.

O dată existente aceste condiții, refuzul de a privi insurecția ca o artă înseamnă a trăda marxismul, a trăda revoluția.

Pentru a dovedi de ce tocmai momentul prin care trecem trebuie considerat un moment în care partidul este obligat să recunoască că evoluția evenimentelor obiective a pus la ordinea zilei *insurecția* și să privească insurecția ca o artă, pentru a dovedi acest lucru ar fi, poate, cel mai indicat lucru să facem o comparație între zilele de 3—4 iulie și zilele din septembrie.

La 3—4 iulie chestiunea se putea pune astfel, fără a păcătui față de adevăr : ar fi mai bine să luăm puterea, căci dușmanii ne vor acuza oricum de insurecție și ne vor reprima ca pe niște insurgenți. Dar de aici nu se puteau trage concluzii favorabile luării puterii atunci, întrucît nu existau condiții obiective pentru victoria insurecției :

1) Încă nu aveam de partea noastră clasa care este avangarda revoluției.

Nu aveam încă majoritatea printre muncitorii și soldații din capitale. Astăzi avem această majoritate în ambele Soviete. Ea a fost creată numai de istoria lunilor iulie și august, de experiența „reprimării“ bolșevicilor și de experiența rebeliunii lui Kornilov.

2) Pe atunci nu exista un avînt revoluționar al întregului popor. Astăzi, după rebeliunea lui Kornilov, el există. Dovadă : provincia și luarea puterii de către Soviete în numeroase localități.

3) Pe atunci nu se manifestau șovăieli pe plan politic general în rîndurile dușmanilor noștri și în rîndurile micii burghezii inconsecvente. Astăzi sînt mari șovăieli : principalul nostru dușman, imperialismul aliat și imperialismul mondial — căci „aliații“ se află în fruntea imperialismului mondial —, a început să ezite între război pînă la victorie și pace separată împotriva Rusiei. Democrații noștri mic-burghezi, pierzînd în mod evident majoritatea în rîndurile

poporului, au căzut pradă unor mari șovăieli : ei au renunțat la bloc, adică la coaliția cu cadeții.

4) De aceea, la 3 și 4 iulie insurecția ar fi fost o greșală : noi n-am fi putut păstra puterea nici fizicește, nici politicește. Fizicește n-am fi putut-o păstra, deși în unele momente Petrogradul a fost în mâna noastră, fiindcă atunci nici chiar muncitorii și soldații noștri nu *s-ar fi bătut* și nu *și-ar fi dat viața* pentru stăpânirea Petrogradului, căci încă nu se acumulase atîta „furie“, atîta ură clocotitoare *nici împotriva Kerenskilor, nici împotriva Tereteli-Cernovilor*. Oamenii noștri nu fuseseră căliți încă de experiența prigoanei dezlănțuite cu sprijinul menșevicilor și al socialiștilor-revoluționari împotriva bolșevicilor.

Politicește n-am fi putut păstra puterea în zilele de 3 și 4 iulie pentru că *pînă la rebeliunea lui Kornilov* armata și provincia puteau să meargă și ar fi mers împotriva Petrogradului.

Astăzi situația este cu totul alta.

Cu noi e majoritatea *clasei* care este avangarda revoluției, avangarda poporului, capabilă să antreneze masele.

Cu noi e *majoritatea* poporului, căci demisia lui Cernov constituie semnul cel mai vizibil, cel mai concret și nici pe departe unicul că țărănimea *nu va primi pămînt* de la blocul socialiștilor-revoluționari (și nici de la socialiștii-revoluționari înșiși). Iată în ce rezidă caracterul popular al revoluției.

Ne aflăm în situația avantajoasă a unui partid care-și cunoaște bine drumul, într-un moment în care *întregul imperialism* și întregul bloc al menșevicilor și socialiștilor-revoluționari dă dovadă de mari ezitări.

Victoria noastră este *sigură*, deoarece poporul se afla la un pas de desperare, iar noi oferim întregului popor o ieșire sigură, după ce „în zilele rebeliunii lui Kornilov“ i-am arătat cît de important e să avem noi conducerea, *propunînd* apoi blochiștilor un compromis, *pe care aceștia l-au respins*, șovăind în continuare.

Ar fi cea mai mare greșală să credem că propunerea noastră de compromis n-a fost încă respinsă, că ea ar mai putea fi acceptată de Consfătuirea democratică. Compromisul a fost propus *de un partid altor partide* ; altfel

nici nu se putea. *Partidele* respective l-au respins. Consfătuirea democratică e o *consfătuire*, și nimic mai mult. Nu trebuie să uităm un lucru : în ea nu e reprezentată *majoritatea* poporului revoluționar, țărănimea săracă și îndârjită. Ea este o consfătuire a *minorității poporului*, nu trebuie să uităm acest adevăr evident. Am comite cea mai mare greșeală și am da dovadă de cel mai cras cretinism parlamentar dacă am considera Consfătuirea democratică un parlament, deoarece, chiar *dacă* ea s-ar proclama parlament permanent și suveran al revoluției, tot *n-ar putea să hotărască* nimic : totul se hotărăște *în afara ei*, în cartierele muncitorești ale Petrogradului și ale Moscovei.

Avem în față toate premisele obiective ale unei insurecții victorioase. Avem avantajele excepționale ale unei situații în care *numai* victoria noastră în insurecție va curma șovăielile care au sleit poporul, ele fiind lucrul cel mai chinător de pe lume ; în care numai victoria *noastră* în cursul insurecției va da pământ țărânimii imediat ; — în care *numai* victoria noastră în insurecție va da pământ țăranilor imediat, *va curma* jocul de-a pacea separată împotriva revoluției, îl va curma prin propunerea deschisă a unei păci mai complete, mai echitabile, mai apropiate, a unei păci *în folosul* revoluției.

În sfârșit, numai partidul nostru *va putea*, după ce va fi ieșit biruitor în insurecție, să salveze Petrogradul, căci, dacă propunerea noastră de pace va fi respinsă și nu vom obține nici măcar un armistițiu, atunci *noi* vom deveni „defensiști“, atunci ne vom pune noi *în fruntea partidelor de război*, vom fi *cel mai înverșunat* partid „de război“, vom duce războiul într-un mod cu adevărat revoluționar. Le vom lua capitaliștilor toată pâinea și *toate* cismele. Le vom lăsa numai cojile și îi vom încălța în opinci. Toată pâinea și încălțăminte o vom trimite pe front.

Și atunci vom apăra cu succes Petrogradul.

În Rusia există încă resurse materiale și spirituale nelimitate pentru un război cu adevărat revoluționar ; sînt 99% șanse ca germanii să ne acorde cel puțin un armisti-

țiu. Iar a obține acum un armistițiu înseamnă a birui întreaga lume.

*
* *
*

Din moment ce ne dăm seama de necesitatea absolută a insurecției muncitorilor din Petrograd și din Moscova în vederea salvării revoluției și a salvării Rusiei de la o împărțire „separată” între imperialiștii ambelor coaliții, trebuie, în primul rînd, să ne adaptăm tactica politică la Consfătuire la condițiile insurecției, care se apropie; în al doilea rînd, trebuie să dovedim că nu admitem numai în vorbe ideea lui Marx privitoare la necesitatea de a considera insurecția o artă.

Trebuie să formăm imediat, la Consfătuire, o fracțiune bolșevică, fără să alergăm după număr, fără să ne temem a-i lăsa pe șovăielnici în tabăra șovăielnicilor: pentru cauza revoluției, aceștia sînt mai folositori *acolo* decît în tabăra luptătorilor hotărîți și devotați.

Trebuie să întocmim o scurtă declarație în numele bolșevicilor, subliniind în modul cel mai categoric inoportunitatea discursurilor lungi, a „discursurilor” în general, necesitatea unei acțiuni imediate în vederea salvării revoluției, necesitatea absolută a rupturii totale cu burghezia, a răsturnării întregului guvern actual, a rupturii totale cu imperialiștii anglo-francezi, care pregătesc împărțirea „separată” a Rusiei, necesitatea trecerii imediate a întregii puteri în mîna *democrației revoluționare, în frunte cu proletariatul revoluționar.*

Declarația noastră trebuie să conțină o formulare cît se poate de concisă și de categorică a *acestei* concluzii în legătură cu proiectul nostru de program: pace popoarelor, pămînt țăranilor, confiscarea profiturilor scandaloase și curmarea sabotării scandaloase a producției de către capitaliști.

Cu cît declarația va fi mai concisă și mai categorică, cu atît va fi mai bine. În declarație trebuie numai să mai arătăm limpede două puncte de cea mai mare importanță:

poporul e istovit de pe urma șovăielilor, e chinuit din cauza nehotărîrii socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor; noi o rupem definitiv cu aceste *partide*, căci au trădat revoluția.

Și altceva: propunînd imediat o pace fără anexiuni, rupînd-o imediat cu imperialiștii aliați și cu orice fel de imperialiști, vom obține imediat fie un armistițiu, fie trecerea întregului proletariat revoluționar pe poziții defensive și ducerea de către democrația revoluționară, sub conducerea sa, a unui război cu adevărat drept, cu adevărat revoluționar.

După ce vom fi dat citire acestei declarații îndemnînd nu la vorbărie goală, ci la *luarea de hotărîri*, nu la redactarea de rezoluții, ci la *acțiune*, va trebui să *îndreptăm* întreaga noastră fracțiune *spre uzine și cazărmi*: acolo e locul ei, acolo e centrul vital, de acolo va veni salvarea revoluției, acolo e motorul Consfătuirii democratice.

Acolo va trebui să explicăm, în cuvîntări înflăcărâte, pasionate, programul nostru, punînd problema în felul acesta: ori acceptarea lui *totală* de către Consfătuire, ori insurecție. Cale de mijloc nu există. Nu mai avem timp de așteptat. Revoluția e la un pas de piere.

Punînd astfel problema, concentrînd întreaga fracțiune, în uzine și în cazărmi, *vom putea aprecia just momentul începerii insurecției*.

Pentru a avea o atitudine marxistă față de insurecție, adică a o considera o artă, trebuie să organizăm totodată, fără a pierde nici o clipă, *statul-major* al detașamentelor de insurgenți, să repartizăm forțele, să trimitem regimente credincioase nouă în punctele cele mai importante, să înconjurăm Aleksandrinka, să ocupăm Petropavlovka ⁸³, să arestăm marele stat-major și guvernul, să trimitem împotriva iuncherilor și a diviziei sălbaticе detașamente care să fie gata mai degrabă să piară decît să lase pe dușman să înainteze spre punctele centrale ale orașului; trebuie să-i mobilizăm pe muncitorii înarmați, să-i chemăm la o ultimă luptă înversunată, să ocupăm din primul moment telegraful și telefoanele, să stabilim *statul nostru major*

insurecțională lângă centrala telefonică, să-i asigurăm legătura telefonică cu toate uzinele, cu toate regimentele, cu toate punctele în care se va desfășura lupta armată etc.

Toate acestea constituie, fără îndoială, doar un exemplu, doar o *ilustrare* a faptului că în momentul de față nu poți rămâne fidel marxismului, nu poți rămâne fidel revoluției *dacă nu privești insurecția ca o artă.*

N. Lenin

*Scris la 13—14 (26—27)
septembrie 1917*

*Publicat pentru prima oară
în 1921, în revista
„Proletarskaia Revoluția” nr. 2*

*Se tipărește după textul apărut
în revistă, confruntat
cu copia dactilografiată*

armate. Comitetul Central a respins rezoluția lui Kamenev. (Vezi „Procesele-verbale ale Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. August 1917 — februarie 1918“, 1958, p. 55.) — 252.

- 82 Vezi „Revoluție și contrarevoluție în Germania“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 8, București, Editura politică, 1960, p. 99).

Lucrarea „Revoluție și contrarevoluție în Germania“ a fost scrisă de F. Engels și publicată în 1851—1852 într-o serie de articole în ziarul „New York Daily Tribune“, sub semnătura lui Marx. Marx intenționase să scrie el lucrarea, dar, fiind ocupat cu studiile economice, a încredințat lui Engels această sarcină. În cursul elaborării ei, Engels a cerut în permanență sfatul lui Marx. El îi trimitea articolele înainte de a le da la tipar. Abia după publicarea corespondenței dintre Marx și Engels a devenit cunoscut faptul că lucrarea a fost scrisă de Engels. — 254.

- 83 *Aleksandrinka* — Teatrul Aleksandrinski din Petrograd, unde și-a ținut lucrările Consfătuirea democratică.

Petropavlovka — fortăreața Petropavlovskaja, situată în fața Palatului de iarnă, pe celălalt mal al Nevei. În timpul țarismului, aici erau închiși deținuții politici. Fortăreața Petropavlovskaja dispunea de un mare arsenal și era un important punct strategic al Petrogradului. Astăzi, aici funcționează muzeul de istorie a revoluției. — 260.

- 84 Articolul „*Eroii falsului și greșelile bolșevicilor*“ a fost publicat pentru prima dată în ziarul „Rabocii Puti“ nr. 19 din 7 octombrie (24 septembrie) 1917, într-o formă prescurtată, sub titlul „Eroii falsului“. Partea din articol în care Lenin critică greșelile bolșevicilor în legătură cu Consfătuirea democratică, precum și greșelile lui Zinoviev și Kamenev n-a fost publicată în ziar. A fost omis următorul text: 1) de la cuvintele „Ar fi oare de mirare...“ pînă la: „Și acum ajung la greșelile bolșevicilor“ (volumul de față, p. 266); 2) de la cuvintele „Din cei 136 de deputați ai lor, bolșevicii ar fi trebuit să lase...“ pînă la cuvintele „revoluția în creștere printr-un joc de-a arșicele“ (p. 267); 3) de la cuvintele „care, evident, n-a făcut decât să dea kornilovistului Kerenski un răgaz...“ pînă la cuvintele „Zece soldați sau muncitori...“ (p. 267—269); 4) de la cuvintele „De ce să nu fi «folosit» aceleași delegații proletare...“ pînă la sfârșitul articolului. După toate probabilitățile, la acest fapt s-a referit Lenin în primul rînd cînd, în capitolul VI al articolului „Crisa s-a maturizat“, destinat a fi distribuit membrilor Comitetului Central, ai Comitetului din Petrograd, ai Comitetului din Moscova și ai Sovietelor, a scris cu indignare că Organul Central taie din articolele sale pasajele referitoare la „greșelile vădite ale bolșevicilor...“ (p. 297).

În prima, în a doua și a treia ediție a Operelor lui V. I. Lenin, articolul a fost tipărit după ziarul „Rabocii Puti“. Articolul a fost publicat pentru prima oară în întregime, după manuscris, în ediția a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, volumul 26. — 262.